

О. В. Коваленко

к.пед.н., доцент, завідувач кафедри туризму,
Сумський національний аграрний університет

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ ТА ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В УКРАЇНІ

Сфера туризму як сектор економіки впливає на необхідність підвищення якості підготовки фахівців сфери гостинності. Поруч із зростанням загальної кількості туристів помітний розвиток отримала інфраструктура туризму та її основний компонент – сфера гостинності. За прогнозами Всесвітньої туристичної організації, одразу після перемоги нашої держави у війні з росією очікується збільшення потоку туристів в Україну, що загострює проблему підвищення якості підготовки фахівців для всієї структури туристичної індустрії.

Виходячи з високого рівня значущості промисловості гостинності для всієї туристичної галузі, дослідженням у цій сфері надається велике значення. Одним із найактуальніших досліджень у сфері туризму є проблема професійної підготовки кадрів [3].

На сьогодні у нашій країні існує кілька етапів підготовки фахівців для сфери туризму – середня спеціальна освіта (молодший бакалавр), вища спеціальна (бакалавр, магістр), перепідготовка кадрів, підвищення кваліфікації та короткострокове навчання.

У розвитку середньої спеціальної освіти для сфери туризму та гостинності у нашій країні робляться незначні кроки, тоді як у світовій практиці цей сегмент середньої спеціальної підготовки досить поширений. Особливо гостро відчуває брак кадрів із середньою спеціальною освітою та професійною підготовкою індустрія гостинності з великою кількістю не управлінських спеціальностей та обслуговуючого персоналу.

Дипломованих фахівців із вищою освітою готує дуже велика кількість закладів вищої освіти. Навчання на туристичних освітньо-професійних програмах більшою мірою платне, хоча є й місця державного замовлення. Здобуття вищої професійної освіти займає в середньому 4-5 років на денній та заочній формі навчання. Випускникам надаються ступені бакалавра та магістра. Дипломи приватних закладів вищої освіти визнаються аналогічно державних та є офіційними документами про освіту.

На базі відповідних факультетів та інститутів університетів або у спеціально створених центрах підвищення кваліфікації існують різні форми додаткової освіти для підвищення кваліфікації кадрів у сфері туризму та гостинності. Курс навчання становить від кількох тижнів до

кількох місяців. Короткострокові курси практикують семінарські заняття з актуальних тем оподаткування, бухгалтерського обліку чи змін у законодавчій базі. Після закінчення подібних курсів видається відповідне свідоцтво.

Перепідготовкою кадрів займаються як заклади вищої освіти, так і спеціалізовані навчальні центри. Здобуття диплома про другу вищу освіту займає від 1,5 до 2,5 років.

Вияткову гостроту набуває проблема створення відповідної методичної бази, підручників, посібників, навчальних програм, а також підготовку викладацьких кадрів, які часто не мають ні необхідних теоретичних знань, ні досвіду роботи в ресторанному та туристичному бізнесі, готельному господарстві. Сьогодні на першому місці стоїть питання щодо створення системи безперервної освіти туристських кадрів, що відповідають світовим стандартам [1].

Більшість ЗВО туристичного профілю при відборі змісту освіти для створення освітньо-професійних та освітньо-наукових програм, а також навчальних планів інтенсивно використовує досвід європейських країн та США у справі професійної підготовки кадрів для індустріалізації туризму та гостинності. Багато закладів вищої освіти користуються адаптованими навчальними програмами. Після закінчення курсу навчання з «подвійною» програмою студент отримує два дипломи та нерідко йому надається можливість часткового навчання за кордоном з подальшим взаємозаліком предметів, що викладаються.

Особливе місце в освітньо-професійних програмах підготовки майбутніх фахівців сфери туризму та індустрії гостинності займає вивчення іноземних мов. У переважній більшості ЗВО туристичного профілю нашої держави викладаються три іноземні мови: англійська, німецька та французька. Одна мова вивчається обов'язково, інша найчастіше факультативно. У багатьох закладах вищої освіти обов'язковою є англійська мова, тоді як німецька, французька чи інші зазвичай викладаються факультативно. Однак, слід взяти до уваги, що згідно із застосовуваними освітніми стандартами, лінгвістичні дисципліни не є профільними. У результаті кожен заклад освіти самостійно визначає кількість мов та інтенсивність їх вивчення.

Зміст навчання визначає рівень знань та вмінь майбутніх спеціалістів туристичної індустрії з технологій гостинності. У розробці змісту навчання робота спирається на кваліфікаційні вимоги до професій та посад працівників туристичної індустрії, які враховують вітчизняний та закордонний досвід, у тому числі професійні стандарти до основних посад працівників туристичної індустрії, затверджені в нашій державі [2, с. 34].

Освоєння практичних знань та умінь у процесі підготовки кадрів для туристської діяльності всіх напрямків стає для багатьох навчальних закладів украї складним. Академічні викладачі, які займаються теорією та далекі від проблем, потреб, вимог та реальних технологій індустрії, не в змозі прищепити студентам необхідні базові практичні навички. Фахівці-практики індустрії туризму та гостинності уникають чи нездатні займатися викладацькою діяльністю. Залучення іноземних фахівців та експертів через економічну ситуацію надзвичайно дороге і не завжди доцільне.

У найбільш передових та «просунутих» освітніх закладах професійна підготовка здійснюється із залученням навчальних, спеціально створених та обладнаних навчальних комплексах, що імітують діяльність та наочно демонструють роботу готелю чи ресторану, туристичної фірми. Такі реалії, як навчальний готель, навчальна служба зустрічі та розміщення, навчальний ресторан, навчально-тренувальний «готель», клас-симулятор «туристична агенція» були запозичені із закордонного досвіду, що є дуже позитивною практикою.

Рівень освіти в українських закладах вищої освіти туристичного профілю дуже різноманітний і має такі градації: базовий вищий, повний вищий, науковий ступінь. Багаторівневе навчання присуджує випускникам звання молодшого бакалавра, бакалавра, магістра, доктора філософії.

Основними документами, що підтверджують здобуття освіти з конкретної спеціальності, є дипломи, свідоцтва та посвідчення. Після закінчення повного курсу навчання випускникам видається диплом. Документи визнаються державою, а дипломи та сертифікати міжнародного зразка деяких закладів вищої освіти визнаються у багатьох країнах.

Список літератури:

1. Ткач В.О. Сучасна система освіти в туристичній індустрії. Український журнал прикладної економіки. 2018. Т.1. №3. С.102-108.
2. Федорченко В. К., Фоменко Н. А., Скрипник М. І., Цехмістрова Г. С. Педагогіка туризму: навчальний посібник Київ : Слово, 2004. 296 с.
3. Яригіна Г. Г. Зарубіжний і вітчизняний досвід професійної підготовки фахівців сфери туризму. Сучасні проблеми науки: тези доповідей ХХІІ Міжнародної науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених. Національний авіаційний університет. Київ, 2022. С. 230-238.